

FÜGGETLEN RENDÉSZETI PANASZTESTÜLET

☒: 1358 Budapest, Széchenyi rkp. 19.

☎: 441-6501

Ügyszám: 216/2009/Pan.

A Független Rendészeti Panasztestület

174/2009. (VI. 17.) számú

állásfoglalása

A Független Rendészeti Panasztestület (a továbbiakban: Testület) budapesti lakos panaszos¹ 2009. március 27-én előterjesztett **panaszára indult eljárásban** a 2009. június 17-én megtartott zárt ülésén **született állásfoglalását**

m e g k ü l d i a z O r s z á g o s R e n d ő r f ő k a p i t á n y n a k .

A Testület megállapítása szerint a vizsgált ügyben **alapjogot súlyosan sértő intézkedésre került sor.**

A Testület állásfoglalása ellen jogorvoslatnak helye nincs.

Indokolás

I.

A panaszos beadványát Budapest Rendőr-főkapitányának címezve 2009. március 27-én terjesztette elő postai úton a 2009. március 15-én vele szemben foganatosított rendőri intézkedésekkel kapcsolatosan. A panaszt utóbb a Budapesti Rendőr-főkapitányság (a továbbiakban: BRFK) a panaszos kérésnek eleget téve a Testülethez továbbította.

A beadvány tanúsága szerint a panaszos 2009. március 15-én, 9 óra 20 perc körüli időben érkezett két társával a Budapest V. kerületében lévő Vértanúk tere és a Báthori utca kereszteződéséhez. A nemzeti ünnep alkalmából tartott állami rendezvényen kívántak részt venni. A lezárt területre való bejutás során előbb fémdetektoros kapun haladtak keresztül, majd ruházatukat és csomagjukat átvizsgálták. Miután a lezárt területre érkeztek, a kordon közelébe mentek. Eközben látták, amint két hangoskodót

¹ Az Rtv. 93/A. § (8) bekezdése értelmében a panaszos személyes adatait töröltük.

vezetnek ki a tömegből. Meghallgatták a Himnuszt, majd 9 óra 35 perc körül a panaszos az egyik barátjával közösen kifeszítette a magukkal vitt transzparenst, amelyen a következő szöveg állt: „Felelős kormányt Buda-Pesten” Ezalatt nem kiabáltak, meg sem szólaltak, és senki nem jelezte nekik, hogy zavarnák a kilátásban.

Pár perc elteltével rendőrök érkeztek, és arra kérték őket, hogy menjenek velük, mert igazoltatni akarják őket, és arra adataik védelme miatt nem a tömegben akarnak sort keríteni. Azt nem említették, hogy a transzparenszel bárkit is zavartak volna a kilátásban.

A panaszos és társa a rendőrök felszólítására a transzparenst „első szóra” eltették, és követték a rendőröket a Nagy Imre szoborhoz. Ott a rendőrök elkérték a panaszostól és társától személyi igazolványukat és lakcímkártyájukat, adataikat távbeszélőn ellenőrizték, majd az okmányokat visszaadták, és azt közölték, hogy feljelentést tesznek ellenük gyülekezési joggal való visszaélés szabálysértése miatt. A panaszos társa megkérdezte a rendőröktől, hogy a „Szabálysértési vagy a Gyülekezési törvény” mely pontjába ütköző szabályszegés elkövetésével vádolják őket, de a kérdésre a rendőröktől választ nem kapott.

A panaszos sérelmezi, hogy a rendőrök nem tudták vagy nem akarták megjelölni intézkedésük jogszabályi alapját, így nem szolgáltak magyarázattal arra, hogy az intézkedésre miért került sor.

Az intézkedés során a panaszos egyik barátja azzal a szándékkal érkezett a helyszínre, hogy az eseményekről videofelvétel készítsen. Ezt a rendőrök először nem akarták engedni, majd mikor a panaszos is kérte, hogy felvétel készülhessen, a rendőrök engedélyezték. Egy perccel később azonban egy másik rendőr érkezett a helyszínre, aki elküldte a felvételt készítő személyt, habár az arra is hivatkozott, hogy van sajtóigazolványa. A panaszos hiába kérdezte a mellette álló rendőrtől, hogy nem lehetne-e jelezni az éppen odaérkezett rendőrnek, hogy a felvétel készítését már engedélyezték, nem járt eredménnyel.

A panaszos sérelmezi, hogy a kép- és hangfelvétel készítését a rendőrök minden indoklás nélkül megtiltották, és ezzel megsértették „a szólás szabadságához és a nyilvánosságához való jogot”.

A panaszos a fent leírt rendőri fellépést alkalmasnak tartja arra, hogy az állampolgárokat megfélemlítse, és a gyülekezéshez, valamint a szabad véleménynyilvánításhoz fűződő jogaik gyakorlásától eltántorítsa.

A panaszos sérelmesnek érzi továbbá Budapest Rendőr-főkapitányának 2009. március 17-én, a fent leírt eseményekkel összefüggésben, a sajtó nyilvánossága előtt tett kijelentését, amely szerint a panaszossal és társával szemben azért léptek fel a rendőrök, mert transzparensükkel több embert zavartak a kilátásban. A panaszos

álláspontja szerint a rendőrfőkapitány ezen kijelentése alkalmas lehet a nyilvánosság félrevezetésére.

Beadványában kéri, hogy azt az ügy irataival továbbítsák a Testülethez, és az abban felhozott sérelmeket a Testület vizsgálja ki.

II.

A Testület a panasz elbírálásához szükséges információk beszerzése érdekében megkereséssel fordult Budapest rendőrfőkapitányához. A BRFK hivatalvezetője a rendelkezésre álló dokumentumok (így az intézkedést foganatosító rendőrök, valamint a rendőri egység parancsnoka által készített jelentések), továbbá az intézkedésről készített felvételek megküldése mellett válaszlevelében az alábbi tartalmú tájékoztatást nyújtotta.

1) Budapest rendőrfőkapitánya 01000/12945/2009. ált. számú egyedi utasításával Budapest teljes területére 2009. március 14-én 0 órától március 16-án 8 óráig tartó fokozott ellenőrzést rendelt el. A válaszlevél mellékleteként a hivatalvezető csatolta a hivatkozott egyedi utasítást.

Budapest rendőrfőkapitánya a 0100/12945/2009. ált. számú egyedi utasításában, a Rendőrségről szóló 1994. évi XXXIV. törvény (a továbbiakban: Rtv.) 30. §-ának (1), valamint (3) bekezdése alapján Budapest teljes területére fokozott ellenőrzést rendelt el 2009. március 14-én 0 órától 2009. március 16-án 8 óráig. Az utasítás szerint „a feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kíséri a rendezvényekre érkezőket, megakadályozza az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajt végre.” Az állomány feladata volt az esetlegesen megbomló rend helyreállításában való közreműködés, jogsértés esetén a szükséges intézkedések végrehajtása. Az utasítás indokolása szerint a nemzeti ünnepekhez kapcsolódó események, rendezvények kiemelkedő társadalmi jelentőséggel bírnak, amely indokoltá teszi, hogy ezek nyugodt körülmények között, zavartalanul, a résztvevők biztonságának garantálása mellett kerüljenek megrendezésre. A nemzeti ünnep és az egyéb demonstratív tömegrendezvények biztonságos lebonyolítása érdekében indokolt az érintett helyszíneken a személy- és gépjárműforgalom fokozott ellenőrzése.

2) A válaszlevél szerint a panaszossal szemben foganatosított intézkedés nyomán eljárás megindítására nem került sor.

3) A csatolt iratok szerint a panaszossal szemben a BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság állományába tartozó r. őrm. hajtott végre intézkedést. 2009. március 15-én készített jelentésében előadja, hogy e napon biztosítási feladatokat látott el Budapest V. kerületében, a Vértanúk tere és a Kossuth tér találkozásánál, a nemzeti ünnep alkalmából tartott rendezvényen.

Ennek során „Rendező 15” utasítására két személyt kellett a Kossuth téri kordontól kiemelnie, amelyet 5+1 fővel hajtott végre. A kiemelés során a rendőrök kényszerítő eszközt nem alkalmaztak, mivel az intézkedés alá vont személyek a rendőrök kérésére és az adatvédelmi előírásokra való hivatkozást követően együttműködést tanúsítottak és rendőri kísérettel „külön helyre fáradtak”. Itt az őrmester személyazonossága igazolására szólította fel a két személyt, akik az okmányokat át is adták. Az adatok ellenőrzését követően „Rendező 15” közölte a két fiatalemberrel, hogy a tömegben kifeszített, 1,5 m x 3 m-es, és „Felelős kormányt Buda-Pesten!” felirattal ellátott transzparens használata miatt szabálysértési feljelentést tesz ellenük.

Az őrmester ezt követően a rendőrség Gyorskocsi utcai épületébe ment, hogy a feljelentést elkészítse. Ott r. szds.-nak a történeteket szóban jelentette. A százados ezek után felvette a kapcsolatot „Rendező 15”-tel, és a beszélgetés után jelezte az őrmesternek, hogy a feljelentést nem kell elkészítenie.

4) A BRFK XI. Kerületi Rendőrkapitányság Közrendvédelmi Osztály állományába tartozó r. hdgy., az intézkedést foganatosító rendőri egység parancsnoka 2009. április 30-án kelt jelentésében az alábbiakat adja elő.

2009. március 15-én az aznap reggeli igazoltatáson elhangzottak szerint látott el szolgálatot. Ennek során r. fhdgy. és r. őrgy., a biztosítás parancsnoka arról tájékoztatták őt, hogy Budapest Rendőrfőkapitánya aznapra fokozott ellenőrzést rendelt el.

A panaszossal szemben végrehajtott intézkedés kapcsán megjegyzi, hogy arról jelentés készült, és annak során igazoltató lap kiállítására került sor.

A panaszolt intézkedés a jelentés szerint úgy zajlott, hogy a biztosítás parancsnokának utasítására a rendőrök bementek a Kossuth téren összegyűlt tömegbe, és intézkedés alá vontak két, transzparenst tartó személyt. Az intézkedés megkezdése előtt az érintetteket tájékoztatták arról, hogy az igazoltatásra a transzparens miatt került sor, tehát megjelölték az intézkedés célját.

Előadása szerint a fenti két személyt azért kísérték ki a tömegből, hogy a megkezdett rendőri intézkedést „megfelelően be is tudják fejezni”. Olyan kijelentés, hogy a transzparens több jelenlévő személyt zavart a kilátásban, az események alatt nem hangzott el.

Az intézkedésre a biztosítás parancsnokának utasítása nyomán került sor, amely arra vonatkozott, hogy a két, transzparenst tartó személyt a tömegből a rendőrök kísérik ki.

Elmondása szerint a két érintettel nem közöltek olyan információt, hogy szabálysértési feljelentést tesznek ellenük.

Megjegyzi továbbá, hogy a helyszínen jelen lévő személyeket sem a rendőrség, sem más nem korlátozta abban, hogy felvételeket készítsenek az eseményről, a történeteket bárki szabadon rögzíthette.

5) A Testület megtekintette a rendőrség által megküldött videó-anyagot is, amely tartalmazta a rendőrség saját kameráival készült, illetve a televíziós csatornáktól beszerzett felvételeket egyaránt.

Ezeken az látszik, hogy a transzparenst tartó fiatalemberekhez egy csapat rendőr lépett, és az hallatszik, hogy az egyik rendőr – a jelentések alapján megállapítható, hogy r. őrm. – a két férfit arra kérte, fájadjanak a velük. A panaszos és társa ekkor szó nélkül elkezdte összehajtogatni a transzparenst.

Eközben az egyik fiatalember megkérdezte az őrmestert, hogy hová mennek, amire válaszul a rendőr közölte, hogy általános igazoltatásra kerül sor, amelyet az adatvédelmi szabályokra tekintettel nem a tömegben végeznek el.

A panaszos és társa szó nélkül, összehajtogatott transzparenszel indult kifelé a tömegből, velük szemben testi kényszer alkalmazására jól láthatóan nem került sor.

A rendőrök a két fiatalembert a Vértanúk terére kísérték. Az itt zajló események – mivel az érintettek a kamerától jelentősen eltávolodtak – már nem hallhatók, csupán képekben követhetők nyomon. Az látszik, hogy a panaszos és társa táskáikban keresgélnek – feltehetően irataikat veszik elő –, míg néhány méterrel arrébb, két rendőr társaságában egy férfi videokamerával készít felvételeket.

6) A történetek megítélése során a Testület figyelembe vette a rendőrségnek a nap eseményeivel összefüggésben – egyéb panaszbeadványok kapcsán – nyújtott tájékoztatását. E szerint a panaszban említett események idején, 9.30 és 10.00 óra között zajlott a nemzeti ünnep alkalmából szervezett állami rendezvény keretében Magyar Köztársaság lobogójának ünnepélyes felvonása és a Kossuth emlékmű koszorúzása. A Kossuth térre a Miniszterelnöki Hivatal rendelkezett közterület foglalási engedéllyel.

A terület lezárását a jelenlévő védett személyek biztonsága érdekében a BRFK a Köztársasági Őrezreddel közösen, annak irányítása mellett hajtotta végre. A Kossuth tér környékén a kordonrendszert személy- és létesítményvédelmi intézkedés keretében reggel 7 órára állították fel a Köztársasági Őrezred beosztottjai. Az ünnepségen részt venni szándékozók a Földművelésügyi és Vidékfejlesztési Minisztérium épülete előtt kialakított területről követhették nyomon az eseményeket.

A rendezvény helyszínére való bejutást beléptető kapukon keresztül bonyolították. A kapuknál tájékoztatást helyeztek el arról, hogy a rendezvény helyszínén milyen magatartást kell tanúsítani, illetve a helyszínre milyen tárgyakat nem lehet bevinni. A

beléptetést a Köztársasági Őrezred állománya hajtotta végre, míg a ruházat- és csomagátvizsgálatot őrző-védő vállalkozások munkatársai végezték.

III.

A Testület vizsgálata során megállapította, hogy a panaszban említett intézkedések érintették a panaszos szabad véleménynyilvánításhoz való jogát és tisztességes eljáráshoz való jogát az alábbiak szerint.

1) A panaszos igazoltatása kapcsán a következők állapíthatók meg.

a) A panaszolt eseménysor állami rendezvényhez, a Magyar Köztársaság lobogójának ünnepélyes felvonásához és a Kossuth emlékmű koszorúzásához kapcsolódott. A BRFK tájékoztatása szerint a Kossuth térre a Miniszterelnöki Hivatal közterület-foglalási engedéllyel rendelkezett.

Önmagában abból a tényből, hogy a közterületet az ünnepség szervezője, a Miniszterelnöki Hivatal nem a gyülekezési jogról szóló 1989. évi III. törvény (a továbbiakban: Gytv.) szerinti bejelentés, hanem közterület-foglalási engedély alapján használta, megállapítható, hogy a panaszolt eseménysor idején, a Kossuth téren nem a Gytv. hatálya alá tartozó rendezvény zajlott.

Ezen túlmenően is nyilvánvaló, hogy az állam, illetve az azt megtestesítő állami szerv a gyülekezési jognak, mint alkotmányos alapjognak az alanya nem lehet, így az ünnepélyes zászlófelvonás és a Kossuth emlékmű koszorúzása a Gytv. alapján legfeljebb kulturális rendezvénynek tekinthető.

Felvethető természetesen, hogy azok az állampolgárok, akik abból a célból jelentek meg a Kossuth téren, hogy a rendezvényt megtekintsék, gyülekezési jogukkal éltek, hiszen egy nyilvános térben valamely közüggyel kapcsolatos véleményük (a Magyar Köztársasággal vagy annak kormányával való azonosulásuk, egyetértésük) kifejezése céljából gyűltek össze. Ezzel kapcsolatban azonban egyrészt arra kell felhívni a figyelmet, hogy az aktuális kormánnyal egyet nem értők sem zárhatók el attól a lehetőségtől, hogy egy állami ünnepen (illetve annak közelében) való megjelenéssel, és a rendezvényen részt vevő politikusok, közszereplők bírálatával juttassák kifejezésre ellentétes nézeteiket.

Míg egy, a Gytv. szerint bejelentett rendezvény esetén nyilvánvaló, hogy az állami intézményvédelmi kötelezettség keretében a bejelentő által megjeleníteni kívánt véleménynek kell valamiféle elsőbbséget nyújtani, védelmet biztosítani, addig egy állami rendezvényhez ilyen módon kapcsolódó véleménynyilvánítások esetében se a kormánnyal egyetértő, se az azt bíráló nézeteknek nincs primátusa, az állami szervek mindkét féle vélemény kinyilvánítását kötelesek biztosítani. Jelen ügyre

vetítve ez azt jelenti, hogy a panaszos azonos igénnyel léphetett fel álláspontja nyilvános közlése iránt, mint a többi résztvevő.

Ráadásul – amint az a felvételekből egyértelmű – a panaszos véleményét teljes mértékben békés, a vele esetlegesen egyet nem értőket semmilyen módon nem zavaró vagy sértő formában juttatta kifejezésre, így nyilvánvaló, hogy vele összefüggésben az a gyanú, hogy megvalósította a gyülekezési jog gyakorlása megsértésének szabálysértését, fel sem merülhetett. (Amit megerősít, hogy utóbb a rendőrség az eljárás megindításától és lefolytatásától érdemi indokolás nélkül eltekintett.)

b) Az adott időszakban az adott területre nézve fokozott ellenőrzés volt elrendelve, és bár – amint azt a Testület többször leszögezte – ez meglehetősen tág mögöttes felhatalmazást jelent az egyes rendőrök igazoltatási tevékenysége tekintetében, a Testület töretlen gyakorlata szerint a fokozott ellenőrzés sem jelenti azt, hogy a tartama alatt foganatosított egyedi igazoltatások ne lennének vizsgálhatók abból a szempontból, hogy egyrészt a fokozott ellenőrzés keretében került-e rájuk sor (mert amennyiben nem, úgy értelemszerűen az általános igazoltatási okokhoz kell mérni a jogszerűségüket), másrészt pedig a fokozott ellenőrzés céljának fényében indokoltnak tekinthetők-e.

A Testület szerint jelen esetben mindkét kérdésre nemleges választ kell adni.

A panaszolt intézkedés foganatosításakor hatályban lévő, fokozott ellenőrzést elrendelő egyedi utasítás meghatározza a fokozott ellenőrzésben részt vevő állomány feladatait: „a feladat végrehajtásába beosztott rendőri állomány a fokozott ellenőrzés keretében figyelemmel kíséri a rendezvényekre érkezőket, megakadályozza az esetleges jogsértések kialakulását. Ennek során szűrőpróbaszerű igazoltatásokat, ruházat- és csomagátvizsgálást hajt végre.”

A rendőri jelentésekből egyértelmű, hogy az igazoltatás oka a transzparens felmutatása volt. R. hdgy. jelentése szerint az intézkedés megkezdése előtt az érintetteket tájékoztatták arról, hogy az igazoltatásra a transzparens miatt került sor, r. őrm. jelentése pedig azt tartalmazza, hogy az adatok ellenőrzését követően „Rendező 15” közölte a két fiatalemberrel, hogy a tömegben kifeszített, 1,5 m x 3 m-es, és „Felelős kormányt Buda-Pesten!” felirattal ellátott transzparens használata miatt szabálysértési feljelentést tesz ellenük.

Bár a videofelvételből egyértelmű, hogy a transzparensre az intézkedés megkezdésekor valójában nem tettek utalást az eljáró rendőrök, a jelentésekből nyilvánvalóan levonható az a következtetés, hogy az igazoltatás kiváltó oka a panaszos és társa véleménynyilvánítása, a transzparens kifeszítése volt. Ezért az igazoltatás nem tekinthető a rendezvényre érkező személyek figyelemmel kísérése közben foganatosított, „szűrőpróbaszerű” intézkedésnek, hanem egy olyan konkrét magatartás által kiváltott intézkedés volt, amelyet a rendőrök – tévesen – jogellenesnek gondoltak, és ezért úgy vélték, hogy a szabálysértési eljárás megindításához meg kell ismerniük a

magatartást tanúsító személyek személyazonosságát. Amennyiben a panaszos és társa nem feszítette volna ki a tiltakozó transzparenst, velük szemben az adott helyszínen belül (ahová ruházat- és csomagátvizsgálást követően jutottak be) minden bizonnyal nem foganatosítottak volna igazoltatást a rendőrök (akik külön ebből a célból hatoltak be a kordonnal lezárt területre).

A Testület ezért úgy ítélte meg, hogy a panaszos igazoltatása nem tekinthető a fokozott ellenőrzés keretében foganatosított intézkedésnek. Másrészt azonban arra a következtetésre jutott, hogy még amennyiben az is lett volna, indokoltsága a fokozott ellenőrzés céljainak fényében nem lett volna megállapítható, hiszen a panaszos és társa az intézkedést megelőzően, a lezárt területre való belépés során már átesett a ruházat- és csomagátvizsgáláson, amelynek során náluk tiltott, vagy a közbiztonságra más módon veszélyes eszközt nem találtak, ezért az „esetleges jogsértés kialakulásának megelőzéséhez” további intézkedésre nem volt szükség.

Mindezeket a szempontokat ráadásul annak fényében kell vizsgálni, hogy az intézkedés a panaszosok véleménynyilvánítási jogába való beavatkozást valósított meg.

Az említett szabadságjog lényeges elemeit az Alkotmánybíróság 30/1992. (V. 26.) AB számú határozata körvonalazta, amelyben a Testület leszögezte: „a véleménynyilvánítás szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, tulajdonképpen »anyajoga« többféle szabadságjognak, az un. »kommunikációs« alapjogoknak. [...] Ez a jogegyüttes teszi lehetővé az egyén megalapozott részvételét a társadalmi és politikai folyamatokban.”

A 36/1994. (VI. 24.) AB határozat szerint „a véleménynyilvánítási szabadság alapvető célja annak a lehetőségnek biztosítása, hogy az egyén mások véleményét formálja, meggyőzzön másokat saját álláspontjáról. A véleménynyilvánítás szabadsága ezért általában mindenféle közlés szabadságát magában foglalja, mégpedig függetlenül a közlés módjától és értékétől, erkölcsi minőségétől és többnyire valóság tartalmától is.”

Az Alkotmánybíróság 33/1998. (VI. 25.) AB számú határozatában fejti ki, hogy „a véleménynyilvánítás szabadsága — alkotmányos alapjogként — fokozott védelmet élvez, azt csak az emberi méltósághoz, a becsülethez és a jó hírnévhez való jogok védelme — mint külső korlátok — korlátozhatják”.

A panaszos panaszában kifejtette: a fent leírt rendőri fellépést alkalmasnak tartja arra, hogy az állampolgárokat megfélemlítse, és a gyülekezéshez, valamint a szabad véleménynyilvánításhoz fűződő jogaik gyakorlásától eltántorítsa.

A Testület korábbi [110/2008 (X. 21.) számú] állásfoglalásában már hangot adott azon véleményének, amely szerint a megfelelő jogalap nélkül vagy az arányosság követelményének meg nem felelve foganatosított igazoltatás még ha jellegéből adódóan nem is tartozik az egyéni jogokat legsúlyosabban korlátozó rendőri

intézkedések közé, alkalmas arra, hogy kifejtse az Emberi Jogok Európai Bíróságának esetjogában „chilling effect-nek” nevezett hatást, azaz elbizonytalanítsa az állampolgárokat alapjogaik – jelen esetben véleménynyilvánítási joguk – gyakorlása tekintetében.

A Testület leszögezi: jelen ügyben e hatást az intézkedés ténylegesen kifejtette, hiszen az igazoltatást követően a panaszos és társa lemondott a szabad véleménynyilvánításhoz való jog további gyakorlásáról, a transzparensten megjelent vélemény további kinyilvánításáról: a feliratot eltették és a helyszínről távoztak. A panaszos és társa jogszerű véleménynyilvánítására adott reakcióként fogatosított rendőri fellépés tehát az érintetteket eltántorította véleményszabadságuk gyakorlásának folytatásától.

A Testület erre való tekintettel megállapította a panaszos Alkotmány 61. §-ában biztosított véleménynyilvánítási jogának súlyos sérelmét.

2) A panaszos sérelmezi, hogy a rendőrök nem tudták vagy nem akarták megjelölni intézkedésük jogszabályi alapját, így nem szolgáltak magyarázattal arra, hogy az intézkedésre miért került sor. Ezzel és az intézkedés fogatosításának módjával kapcsolatban a Testület az alábbiakat állapította meg.

a) Az Rtv. 20. §-ának (2) bekezdése értelmében a rendőr az intézkedés megkezdése előtt – ha az a rendőri intézkedés eredményességét veszélyezteti, az intézkedés befejezésekor – köteles nevét, azonosító számát, valamint az intézkedés tényét és célját szóban közölni.

Amint azt a Testület több korábbi állásfoglalásában kifejtette, ez garanciális jelentőségű rendelkezés, amelynek fontosságát az adja, hogy csak abban az esetben gyakorolható érdemben a rendőrség közhatalmi tevékenységének társadalmi monitorozását lehetővé tévő panasztételi jog, ha az intézkedéssel érintett személy tudomást szerez az intézkedők kilétéről és vele az intézkedés okát olyan módon közlik, hogy megfelelően meg tudja ítélni a vele szemben fogatosított intézkedés jogszerűségét.

A rendőrség által a Testület rendelkezésére bocsátott videofelvételek alapján egyértelmű, hogy az intézkedő rendőrök az azonosításukra vonatkozó kötelezettségnek nem tettek eleget, olyan körülményt pedig sem a felvételek, sem a jelentések nem tartalmaztak, amely arra mutatott volna, hogy az azonosító adatoknak az intézkedés kezdetekor való közlése annak eredményességét bármilyen módon veszélyeztette volna.

A Testület szerint – a fent kifejtetteknek megfelelően – nem kétséges, hogy a panaszossal szemben azért intézkedtek a rendőrök, mert társával együtt egy transzparenst tartott a magasba. Ezt a rendőri jelentések – ellentmondásaik ellenére – teljesen egyértelművé teszik, mint ahogy azt is, hogy az intézkedő rendőrök

kifejezetten e két személy kiemelésére és igazoltatására kaptak utasítást, kiválasztásuk nem véletlenszerű volt. r. hdgy. a következőképpen fogalmaz: „A rendőri intézkedés arról szól, hogy a biztosítás parancsnokának utasítására bementünk a Kossuth téren jelenlevő tömegbe, és ott intézkedés alá vontuk a tranzparenst tartó két személyt”.

R. hdgy. jelentésében ugyan azt állítja, hogy a panaszost és társát tájékoztatták arról, hogy igazoltatásuk összefügg a felirattal: „Az intézkedés megkezdése előtt az intézkedés alá vont személyeket tájékoztattuk arról, hogy a náluk lévő transzparens miatt igazoltatni fogjuk őket. Tehát tájékoztatva lettek az intézkedés céljáról.”) A videofelvételek ezzel szemben kétséget kizáróan bizonyítják, hogy az intézkedést vezető rendőr a valóságnak meg nem felelő okot, „általános igazoltatást” említett, tehát elmulasztotta az igazoltatás tényleges okát közölni a panaszossal. Fokozza az eljárás aggályos voltát, hogy a rendőr olyan okot jelölt meg, amely az Rtv.-ben nem is szerepel, hiszen az igazoltatás Rtv. 29. § szerinti célhoz kötöttsége fogalmilag kizárja az „általános” igazoltatást.

Az alkotmánybírósági kimondta: „a jogállamiság egyik alapvető követelménye, hogy a közhatalommal rendelkező szervek a jog által meghatározott szervezeti keretek között, a jog által megállapított működési rendben, a jog által a polgárok számára megismerhető és kiszámítható módon szabályozott korlátok között fejtik ki a tevékenységüket. [56/1991. (XI. 8.) AB határozat, ABH 1991, 454., 456.]

Ezzel összhangban alakította ki a Testület következetes gyakorlatát, amely szerint ezért „az egyén tisztességes eljáráshoz való joga a fenti jogállamiság és jogbiztonság alkotmányos követelményéből levezetve azt feltételezi, hogy az egyes intézkedések által végrehajtott alapjog-korlátozás csak törvényes alap esetén, a jogszabályokban előírt eljárásrendben és garanciák mentén, egyúttal az arányosság követelményét szem előtt tartva történhet.”

Jelen esetben az eljáró rendőrök azonosítását és az intézkedés valós céljának közlését megkövetelő jogszabályi előírások megszegésével foganatosított igazoltatás nyilvánvalóan nem felelt meg az előírt eljárásrendnek, így a Testület aggálytalanul megállapíthatta a panaszos tisztességes eljáráshoz fűződő jogának sérelmét.

3) A panaszos sérelmezi, hogy ott tartózkodó harmadik társuknak a kép- és hangfelvétel készítését a rendőrök minden indoklás nélkül megtiltották, és ezzel megsértették „a szólás szabadságához és a nyilvánosságához való jogot”.

A r. őrm. jelentése nem tartalmaz reakciót a panaszos ezen felvetésére, míg r. hdgy. jelentésében megjegyzi, hogy a helyszínen jelen lévő személyeket sem a rendőrség, sem más nem korlátozta abban, hogy felvételeket készítsenek az eseményről, a történeteket bárki szabadon rögzíthette. A Duna Tv által rögzített képsorok utolsó kockáján az látszik, hogy a panaszos és társa igazoltatását, egy fekete kabátot viselő civil videokamerával rögzíti, az azonban, hogy ezt az intézkedés befejezéséig folytathatta-e, nem látható.

A panaszos és a rendőrök elmondása közötti ellentmondások feloldására a Testületnek nem volt lehetősége, ugyanakkor e kérdéssel nem is foglalkozhatott, mivel a videofelvétel készítésének megtiltása nem a panaszos, hanem legfeljebb a felvételt készíteni szándékozó, a panaszos által meg nem jelölt személy oldalán keletkeztethetett volna jogsérelemet.

Az Rtv. 92. § (1) bekezdése szerint akinek az e törvény IV., V. és VI. fejezetében meghatározott kötelezettség megsértése, a rendőri intézkedés, annak elmulasztása, a kényszerítő eszköz alkalmazása [...] alapvető jogát sértette – választása szerint – panasszal fordulhat az intézkedést foganatosító rendőri szervhez, vagy kérheti, hogy panaszát az országos rendőrfőkapitány a Testület által lefolytatott vizsgálatot követően bírálja el.

A panaszos tehát joghatályosan harmadik társa nevében nem terjeszthet elő panaszt, így a beadvány ezen részével a Testület nem foglalkozott.

4) A panaszos sérelmesnek érzi továbbá Budapest Rendőr-főkapitányának 2009. március 17-én, a fent leírt eseményekkel összefüggésben, a sajtó nyilvánossága előtt tett kijelentését, amely szerint a panaszossal és társával szemben azért léptek fel a rendőrök, mert transzparensükkkel több embert zavartak a kilátásban. A panaszos álláspontja szerint a rendőrfőkapitány ezen kijelentése alkalmas lehet a nyilvánosság félrevezetésére.

Az Rtv. fent idézett 92. § (1) bekezdése alapján a Testület hatáskörébe kizárólag azon rendőri intézkedések és mulasztások vizsgálata tartozik, melyek az Rtv. IV., V. és VI. fejezetének alkalmazásával összefüggésben merülnek fel. Ennek megfelelően a Testületnek

- a rendőri tevékenység általános elveinek és szabályainak érvényesülése (különösen: intézkedési kötelezettség, arányosság, azonosíthatóság, segítségnyújtási kötelezettség stb.),

- a rendőri intézkedések vagy azok elmulasztása (különösen: igazoltatás, ruházat- csomag- jármű-átvizsgálás, elfogás, előállítás, közlekedésrendészeti intézkedés stb.),

- a kényszerítő eszközök törvényes alkalmazása (különösen: testi kényszer, bilincs, vegyi eszköz, sokkoló, rendőrbot, lőfegyverhasználat, csapaterő alkalmazása, tömegoszlatás stb.),

tekintetében van hatásköre eljárni és az adott intézkedést, cselekményt, vagy mulasztást vizsgálni abból a szempontból, hogy történt-e alapjogi sérelem.

A fentiek ismeretében megállapítható, hogy a budapesti rendőrfőkapitány valamely, sajtóban tett kijelentésének értékelése a Testületnek nem áll módjában, így vizsgálatát nem terjeszthette ki a panasz ezen részére.

IV.

A fentiek alapján a Testület megállapította, hogy a panaszossal szemben foganatosított eljárás eredményeként a panaszos véleménynyilvánítási jogának és tisztességes eljáráshoz való jogának súlyos sérelme következett be, ezért a Testület az Rtv. 93/A. § (6) bekezdése alapján, a rendelkező részben foglaltak szerint döntött.

Budapest, 2009. június 17.

Dr. Kaltenbach Jenő
elnök,
testületi tag

Dr. Juhász Imre
elnökhelyettes,
testületi tag

Fráterné dr. Ferenczy Nóra
testületi tag

Dr. Féja András
testületi tag

Kádár András Kristóf
előadó testületi tag

Független Rendészeti Panasztestület